

A בס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of בבא מציעא דף ע"ה
Some of the topics we will learn about include.

The Machlokes הלל and תנא קמא regarding סאה בסאה

The prohibition of one not to lend produce to be paid back in the same amount of produce, out of concern that if the price increases, the lender benefits through his loan.

The Tanna Kamma holds יש לו מותר

In a situation that the borrower possesses the same produce at the time of the loan, this is permitted, because we consider that the borrower's produce was immediately transferred to the lender's possession.

While הלל holds יש לו אסור

The Machlokes in the תנא קמא's opinion, can the ליה borrow more than he possesses, or only up till the amount that he possesses.

The Mishnah's Halachah of

אומר אדם לחבירו נכש עמי ואנכש עמך

Two people may exchange the same type of work on different days, however

ולא יאמר לו נכש עמי ואעדור עמך

Two people may not exchange different types of work.

B לא יאמר לו חרוש עמי בגריד

ואני אחרוש עמך ברביעה

Two people may not exchange the same type of work in different seasons.

רבית מוקדמת

The ליה may not give a benefit to the מלוה even before the actual loan

רבית מאוחרת

The ליה may not give a benefit to the מלוה even after the loan was paid up.

רבית דברים

The ליה may not give the מלוה even the benefit of a verbal statement.

ואלו עוברין בלא תעשה

המלוה והלוה והערב והעדים

The lender, the borrower, the guarantor on the loan, and the witnesses, are each liable for the Issur of רבית and are punished with Malkos.

נושה בחבירו מנה

ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו

If the מלוה knows that the ליה does not have the means to repay him, he may not pass in front of him.

A

סאה בסאה

יש לו מותר

יש לו אסור

אומר אדם לחבירו
נכש עמי ואנכש עמך

ולא יאמר לו
נכש עמי ואעדור עמך

B

לא יאמר לו
חרוש עמי בגריד
ואני אחרוש עמך
ברביעה

רבית מוקדמת

רבית מאוחרת

רבית דברים

1 So let's review ...

Zugt Di Mishnah

לא יאמר אדם לחבירו

הלויני כור חטין ואני אתן לך לגורן

A person may not tell someone; lend me one כור of wheat and I will pay you with wheat later, after the harvest. This is forbidden מדרבנן, because of

סאה בסאה

The רבנן prohibited lending produce to be paid back in the same amount of produce, out of concern that if the price increases it appears like רבית, because the lender gets back more value than he loaned;

אבל אומר לו הלויני

עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח

However, he may tell him; lend me wheat until my son comes, or until I find the key to my warehouse. This is permitted, because as Rashi explains

כי יש לו

לא גזרו

If the borrower has the same produce at the time of the loan, it is permitted, because we consider it as if the borrower's produce was immediately transferred to the lender's possession, and it is the lender's produce which increased in value and there's no רבית.

1

מלך

לא יאמר אדם לחבירו
הלויני כור חטין ואני אתן לך לגורן

A person may not tell someone
lend me one כור of wheat and I will pay you with wheat later,
after the harvest.

This is forbidden מדרבנן, because of סאה בסאה

The רבנן prohibited lending produce to be paid back in the same amount of produce, out of concern that if the price increases it appears like רבית, because the lender gets back more value than he loaned;

אבל אומר לו הלויני
עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח

However, he may tell him
lend me wheat until my son comes,
or until I find the key to my warehouse.

This is permitted

As Rashi explains

כי יש לו – לא גזרו

If the borrower has the same produce at the time of the loan, it is permitted, because we consider it as if the borrower's produce was immediately transferred to the lender's possession, and it is the lender's produce which increased in value and there's no רבית.

2 The Gemara cites a Machlokes regarding the היתר of לווה: יש לו רב הונא says
 יש לו סאה לווה סאה
 סאתים לווה סאתים
 One may borrow only up to the amount that he has; if he has one סאה he may borrow up to one סאה. But he may not borrow an amount more than what he has, because the additional amount was not transferred to the lender, and if its price increases the lender gets רבית.

רב יצחק says
 אפילו יש לו סאה
 לווה עליה כמה כורין
 One may borrow even more than he has; if he owns one סאה he may borrow several כור, and each כור equals thirty סאה, because as Rashi explains
 דכל חדא וחדא אמרינן זו תהא תחתיה
 The one סאה can substitute for all the סאין that he borrows, because although the סאה's לווה is initially considered as if transferred to the מלוה; however,
 אינה קנויה למלוה
 ובידו לאוכלה ולמוכרה
 It does not actually belong to the מלוה, and the לווה retains the ability to eat it or sell it and repay the מלוה with other produce. Therefore,
 וזו פנויה ללוות עליה
 This סאה is clear to be used to borrow a second סאה, and this pattern repeats itself until
 לווה עליה כמה כורין
 =====

2

רב יצחק

אפילו יש לו סאה לווה עליה כמה כורין

One may borrow even more than he has; if he owns one סאה he may borrow several כור, and each כור equals thirty סאה,

As Rashi explains

דכל חדא וחדא אמרינן זו תהא תחתיה

The one סאה can substitute for all the סאין that he borrows, because although the סאה's לווה is initially considered as if transferred to the מלוה;

However...

אינה קנויה למלוה ובידו לאוכלה ולמוכרה

It does not actually belong to the מלוה, and the לווה retains the ability to eat or sell it and repay the מלוה with other produce.

Therefore,

וזו פנויה ללוות עליה

This סאה is clear to be used to borrow a second סאה, and this pattern repeats itself until לווה עליה כמה כורין

רב הונא

יש לו סאה לווה סאתים

One may borrow only up to the amount that he has; if he has one סאה he may borrow up to one סאה.

But he may not borrow more than what he has, because the additional amount was not transferred to the lender, and if its price increases the lender gets רבית.

3 The Mishnah continues

והלל אוסר
הלל disagrees with the תנא קמא and holds
הלוני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח
אסור
Because
סאה בסאה אפילו יש לו גזרו

Similarly,
וכן היה הלל אומר
לא תלוה אשה ככר לחברתה עד שתעשיה דמים
A woman may not lend a loaf of bread to her friend, unless
they first assess the loaf's value. However, she may not
stipulate to be repaid with another loaf of the same size,
because
שמא יוקרו חטין ונמצאו באות לידי רבית
If the price of wheat increases, she will get beck more than
her loan, which is רבית.
However, if its value is assessed, her friend will then repay
that amount, either with money or even with a loaf of
bread, but a smaller one, which is not worth more than the
original loaf.

The Gemara cites the חכמים who disagree with הלל and
hold
ליום סתם
ופורעים סתם
One may lend a loaf to be repaid with another loaf,
because as Rashi explains;
שלא החמירו לדקדק באיסור סאה בסאה כל כך
The חכמים did not impose the Issur of סאה בסאה to this
extent; for this type of loan in small amounts, in which
people are generally not so particular.
=====

3

והלל אוסר

הלל disagrees with the תנא קמא and holds
הלוני עד שיבא בני
או עד שאמצא מפתח
אסור

Because

סאה בסאה אפילו יש לו גזרו

Similarly,

וכן היה הלל אומר
לא תלוה אשה ככר לחברתה
עד שתעשיה דמים

A woman may not lend a loaf of bread to her friend,
unless they first assess the loaf's value.

However, she may not stipulate to be repaid with another
loaf of the same size, because

שמא יוקרו חטין ונמצאו באות לידי רבית
If the price of wheat increases, she will get beck more
than her loan, which is רבית.

However, if its value is assessed,
her friend will then repay that amount, either with money
or even with a loaf of bread, but a smaller one,
which is not worth more than the original loaf.

חכמים

ליום סתם

ופורעים סתם

One may lend a loaf to be repaid with another loaf,

As Rashi explains;

שלא החמירו לדקדק באיסור סאה בסאה כל כך
The חכמים did not impose the Issur of סאה בסאה to this
extent; for this type of loan in small amounts, in which
people are generally not so particular.

4 The Gemara continues with a few additional Halachos:

אמר רב יהודה אמר שמואל

תלמידי חכמים מותרים ללוות זה מזה ברבית

A Talmid Chacham may borrow and pay interest to a fellow Talmid Chacham, because

מידע ידעי דרבית אסורה

ומתנה הוא דיהבו אהדדי

They both know that רבית is forbidden, and they give the additional amount as a gift. And as Tosfos explains;

דבר מועט שיודע בלבו שהיה נותן לו בלאו הכי

This refers only to a small amount that the לווה would have given the מלוה even if there was no loan, and the מלוה did not receive this benefit for the loan.

אמר רב יהודה אמר רב

מותר לו לאדם להלוות בניו ובני ביתו ברבית

כדי להטעימן טעם רבית

One is permitted to lend his children money with interest so that they experience the difficulty of paying interest.

However, the Gemara concludes

ולאו מילתא היא משום דאתי למסרך

This should not be done, because they might learn to like collecting interest.

=====

4

אמר רב ירמיה אמר שמואל

תלמידי חכמים מותרים ללוות זה מזה ברבית

A Talmid Chacham may borrow and pay interest to a fellow Talmid Chacham, because

מידע ידעי דרבית אסורה

ומתנה הוא דיהבו אהדדי

They both know that רבית is forbidden, and they give the additional amount as a gift.

And as Tosfos explains;

דבר מועט שיודע בלבו שהיה נותן לו בלאו הכי

This refers only to a small amount that the לווה would have given the מלוה even if there was no loan, and the מלוה did not receive this benefit for the loan.

אמר רב ירמיה אמר רב

מותר לו לאדם

להלוות בניו ובני ביתו ברבית כדי להטעימן טעם רבית

One is permitted to lend his children money with interest so that they experience the difficulty of paying interest.

However, the Gemara concludes

ולאו מילתא היא משום דאתי למסרך

This should not be done, because they might learn to like collecting interest.

5

Zugt Di Mishnah

אומר אדם לחבירו נכש עמי ואנכש עמך

OR

עדור עמי ואעדור עמך

Two people may exchange the same type of work, in that one tells the other, weed or dig my field today, and in return I will weed or dig your field tomorrow.

This is permitted because they are each doing the same work, and it usually does not increase in value. Therefore, אין כאן אגר נטר ליה

There is no benefit given to the one who worked first and waited for his wages.

However,

ולא יאמר לו נכש עמי ואעדור עמך

עדור עמי ואנכש עמך

Two people may not exchange different types of work, because as Rashi explains;

פעמים שזו קשה מזו

ויש כאן אגר נטר ליה

בשכר שממתין לו על שכר פעולתו

הוא מקבל עליו מלאכה שהיא קשה מזו

Sometimes one task is more difficult than the other, and the one who worked first is willing to do the more difficult work because he waited for his wages, and this is considered רבית.

=====

5

תלמוד

אומר אדם לחבירו נכש עמי ואנכש עמך

OR

עדור עמי ואעדור עמך

Two people may exchange the same type of work, in that one tells the other, weed or dig my field today, and in return I will weed or dig your field tomorrow.

This is permitted

because they are each doing the same work, and it usually does not increase in value. Therefore,

אין כאן אגר נטר ליה

There is no benefit given to the one who worked first and waited for his wages.

However,

ולא יאמר לו נכש עמי ואעדור עמך

עדור עמי ואנכש עמך

Two people may not exchange different types of work,

As Rashi explains;

פעמים שזו קשה מזו ויש כאן אגר נטר ליה

בשכר שממתין לו על שכר פעולתו

הוא מקבל עליו מלאכה שהיא קשה מזו

Sometimes one task is more difficult than the other, and the one who worked first is willing to do the more difficult work because he waited for his wages, and this is considered רבית.

6 The Mishnah continues

כל ימי גריד אחד
כל ימי רביעה אחת

All the days in the dry season are considered one, and all the days in the wet season are considered one, and therefore, as Rashi explains;

מותר לומר לו עדור עמי היום זה של גריד
ואעדור עמך ביום פלוני של גריד

Two people may do the same work for each other, if they both work during the same season, even though one day was slightly longer or more difficult to work in than the other, because

כל ימי גריד אחד

However

לא יאמר לו חרוש עמי בגריד
ואני אחרוש עמך ברביעה

Two people may not exchange the same type of work if one worked during the dry season and the other worked during the wet season, because

שימי רביעה קשין למלאכה שבשדות
ויש כאן אגר נטר

Plowing a wet field is more difficult; and the second worker repays the first worker with more difficult work because he waited for his wages, and this is considered רבית.

=====

6

כל ימי גריד אחד
כל ימי רביעה אחת

All the days in the dry season are considered one, and all the days in the wet season are considered one, and therefore,

מותר לומר לו עדור עמי היום זה של גריד
ואעדור עמך ביום פלוני של גריד

Two people may do the same work for each other, if they both work during the same season, even though one day was slightly longer or more difficult to work in than the other, because

כל ימי גריד אחד

However

לא יאמר לו חרוש עמי בגריד
ואני אחרוש עמך ברביעה

Two people may not exchange the same type of work if one worked during the dry season and the other worked during the wet season, because

שימי רביעה קשין למלאכה שבשדות
ויש כאן אגר נטר

Plowing a wet field is more difficult; and the second worker repays the first worker with more difficult work because he waited for his wages and this is considered רבית.

7 The Mishnah continues

רבן גמליאל אומר
יש רבית מוקדמת
ויש רבית מאוחרת
לוחה may not give a gift to the מלוה even
before or after the actual loan. For example;
כיצד נתן עיניו ללוות הימנו
והוא משלח לו ואומר בשביל שתלוני
זו היא רבית מוקדמת
A person may not give someone a gift beforehand in order
to secure a loan.

OR
לוחה הימנו והחזיר לו את מעותיו
והוא משלח לו ואומר בשביל מעותיך שהיו בטילות אצלי
זו היא רבית מאוחרת
A person, who borrowed money from someone and
already paid up, may not give the מלוה a gift for having
had the use of his money.

רבי שמעון אומר
יש רבית דברים
Sometimes, even mere words can be considered רבית. For
example,
לא יאמר לו

דע כי בא איש פלוני ממקום פלוני
The לוחה may not inform the מלוה that a certain person
arrived, from whom the מלוה might benefit.

And the Braisa adds;
מנין לנושה בחבירו מנה ואינו רגיל להקדים לו שלום
שאסור להקדים לו שלום
If the לוחה was not accustomed to greet the מלוה first, he
may not do so during the loan, because the Pasuk states;
נשך כל דבר אשר ישך

אפילו דיבור אסור
Even words are forbidden.
=====

7

רבן גמליאל אומר

יש רבית מוקדמת - ויש רבית מאוחרת

A לוחה may not give a gift to the מלוה
even before or after the actual loan.

כיצד - נתן עיניו ללוות הימנו
והוא משלח לו ואומר בשביל שתלוני
זו היא רבית מוקדמת

A person may not give someone a gift beforehand
in order to secure a loan.

OR

לוחה הימנו והחזיר לו את מעותיו
והוא משלח לו ואומר
בשביל מעותיך שהיו בטילות אצלי
זו היא רבית מאוחרת

A person, who borrowed money from someone
and already paid up,
may not give the מלוה a gift
for having had the use of his money.

רבי שמעון אומר

יש רבית דברים

Sometimes, even mere words
can be considered רבית. For example,

לא יאמר לו

דע כי בא איש פלוני ממקום פלוני

The לוחה may not inform the מלוה
that a certain person arrived,
from whom the מלוה might benefit.

And the Braisa adds;

מנין לנושה בחבירו מנה ואינו רגיל
להקדים לו שלום

שאסור להקדים לו שלום

If the לוחה was not accustomed to greet the מלוה first,
he may not do so during the loan,
because the Pasuk states;

נשך כל דבר אשר ישך

אפילו דיבור אסור
Even words are forbidden.

8 The Mishnah continues
 ואלו עוברין בלא תעשה
 המלוה והלוה והערב והעדים
 The lender, the borrower, the guarantor, and the witnesses,
 all transgress various לאוין of רבית.
 וחכמים אומרים
 אף הסופר
 The חכמים add the scribe who writes the loan document.

As the Mishnah explains there are five לאוין written in the Torah for רבית:

1. את כספך לא תתן לו בנשך
2. אל תקח מאתו נשך ותרבית
3. לא תהיה לו כנושה
4. ולא תשימון עליו נשך
5. ולפני עור לא תתן מכשול
 'ויראת מאלהיך אני ה'

מלוה עובר בכולן
 The מלוה is liable for all five לאוין;
 However, the לוה is liable only for three לאוין;

1. לא תשיך לאחיך
2. ולאחיך לא תשיך
 And
3. ולפני עור לא תתן מכשול

The לאוין of ערב and עדים and סופר are each liable for only one לאוין of תעשה
 ולא תשימון עליו נשך
 =====

8 אלו
**ואלו עוברין בלא תעשה
 המלוה והלוה והערב והעדים**
 The lender, the borrower, the guarantor, and the witnesses,
 all transgress various לאוין of רבית.

וחכמים אומרים
אף הסופר

The חכמים add the scribe
 who writes the loan document.

1. את כספך לא תתן לו בנשך
2. אל תקח מאתו נשך ותרבית
3. לא תהיה לו כנושה

4. ולא תשימון עליו נשך

5. ולפני עור לא תתן מכשול
 'ויראת מאלהיך אני ה'

מלוה עובר בכולן

The מלוה is liable for all five לאוין;

However, the לוה is liable only for three לאוין;

1. לא תשיך לאחיך
2. ולאחיך לא תשיך
3. ולפני עור לא תתן מכשול

The סופר and עדים and ערב
 are each liable for only one לאוין of תעשה

ולא תשימון עליו נשך

9 The Gemara proceeds with several general Halachos regarding loans:
 מנין לנושה בחבירו מנה
 ויודע שאין לו
 שאסור לעבור לפניו
 If the מלוה knows that the לווה does not have the means to repay him, he may not pass before him, because the Pasuk states
 לא תהיה לו כנושה
 As Rashi explains
 לא תראה בעיניו כנושה בו שיראה ויבוש
 The מלוה may not even appear to be collecting the loan, for this will cause the לווה to become embarrassed.

כל מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים
 עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול
 A person may not lend someone money without witnesses, because as Rashi explains;
 שעולה על רוחו של לווה לכפור
 He causes the לווה to be tempted to deny the loan.

הדרן עלך פרק איזהו נשך
 We have B"h completed the fifth Perek of בבא מציעא, and in the next Shiur we will begin the sixth Perek, השוכר, את האומנין, B'ezras Hashem.

9

**מנין לנושה בחבירו מנה
 ויודע שאין לו
 שאסור לעבור לפניו**

If the מלוה knows that the לווה does not have the means to repay him, he may not pass before him, because the Pasuk states
לא תהיה לו כנושה

As Rashi explains
 לא תראה בעיניו כנושה בו שיראה ויבוש
 The מלוה may not even appear to be collecting the loan, for this will cause the לווה to become embarrassed.

**כל מי שיש לו מעות
 ומלוה אותן שלא בעדים
 עובר משום
 ולפני עור לא תתן מכשול**

A person may not lend someone money without witnesses, because
As Rashi explains
 שעולה על רוחו של לווה לכפור
 He causes the לווה to be tempted to deny the loan.

הנהלת תוכן ופיקוח: מוסד דף החיים

הדרן עלך פרק איזהו נשך

הנהלת תוכן ופיקוח: מוסד דף החיים